

SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY INFORMUJE

ROČNÍK XVII.

č.1 (190)

Pripravil: IVAN GAJDIČIAR st.

Pripravujeme sa na veľké jubileum

V druhom zo série článkov pri príležitosti 400. výročia založenia farnosti si bližšie priblížime niekoľko písomných zmienok pochádzajúcich z obdobia tesne pred založením fary.

Písomné zmienky o náboženskom živote pred založením farnosti

Z daného obdobia zatiaľ poznáme len štyri písomné zmienky týkajúce sa náboženského života našich predkov. Prvá sa objavila hneď v **lokačnom prívilégiu**, v ktorom majiteľ Bytčianskeho panstva, neskorší palatín Juraj Thurzo, okrem iného zaväzuje richtára Adama Boneca a ostatných osadníkov, aby „(si) Ty s ostatnými svojimi susedmi, čo najskôr kostol a faru na (tomto) mieste postavili, k čomu vám, okrem 40 sedliackych usadlostí, dávame pozemok vo veľkosti dvoch sedliackych sesí.“ Deďičnému richtárovi, ktorý bol zároveň lokátorom obce, nepochybne záležalo na tom, aby splnil toto výslovné zamepanovo želanie. V súvislosti s listinou si treba všimnúť ešte jednu závažnú skutočnosť, ktorá zohrala vo výstavbe kostola a fary dôležitú úlohu. Osadníci boli počnúc vydaním listiny na 12 rokov oslobodení od všetkých zemepanských poplatkov, daní a prác. Tento čas mali využiť na skultivovanie pôdy, výstavbu domov a bezpochyby aj na výstavbu kostola a fary. Všetko to síce vyzerala na pohľad jednoduché, ale realita sa výrazne líšila od predstáv zeme-pána i lokátora Adama Boneca. Hoci sa v listine spomína, že prívilégiom je udelené richtárovi a 40 valachom, práve originál listiny a najmä poznámky na jej dorze, poukazujú na to, že doosídľovanie obce neprebiehala tak hladko a vôbec nebolo jednoduché presvedčiť nových osadníkov, aby prišli kultivovať nevládnú, horskú oblasť. Na strane druhej niektorí, po vypršaní udelených lehôt migrovali ďalej v záujme ľahšieho

zabezpečenia svojho životia. Na základe súčasného výskumu je jasné, že hoci Thurzo vydaním listiny vytvoril právny rámec na usadenie 40 valachov a ich rodín, určité ich toľko spočítko v Turzovke nebolo (ešte v roku 1619 sa spomína len 29 sedliakov). Preto i stavba kostola a fary asi trvala dlhšie, ako si to sami predstavovali. Je však isté, že **drevený kostol tu postavili niekedy v roku 1614 a rovnako tak aj prvú farskú budovu**. Obe si však treba predstaviť len ako veľmi jednoduché drevené stavby.

Druhá písomná zmienka pochádza z **listu žilinského evanjelického kaplána Ján Hallera**, ktorý sa neskôr stal hričovským farárom. List je datovaný 1. februára 1606 a Haller v ňom vypočítava benefícia patriace k hričovskej farnosti. Medzi nimi Haller spomenul aj Turzovku, ktorú výslovné uviedol ako novú osadu nazývanú Turzova (*nova colonia Thurzowa*).

V chronologickom poradí, za tretiu zmienku považujeme **vizitačný protokol hričovskej fary** z roku 1611, kde vtedajší evanjelický superintendent (obdoba katolíckeho biskupa) píše nasledovne: „Turzova nedavno vystavena, dokud sveho miti buďau kazateľa, s fararem hričovským podlužni budu se zmluviti.“ Už tu je náznak, že s Turzovkou sa v budúcnosti počítalo ako so sídlom farnosti. Kým však dôjde k jej zriadeniu, veriaci boli pod cirkevnou jurisdikciou hričovského farára. Posledná zmienka tesne pred zriadením fary pochádza z roku 1615. Bol to

list Michaela Orlandiho Carbonaria (Uhlíar) z B. Bystrice (Neosoliensis), ktorým odpovedá na pozvanie Juraja Thurza. Dodnes sa zachovalo znenie listu datovaného 2. mája 1615 v Čičmanoch, tzn., že niekedy **tesno po tomto dátume musela v Turzovke vzniknúť evanjelická farnosť**. Z celkového diktu listu je zrejme, že pisateľ Michal Uhlík bol nadšený novou výzvou a poverením Juraja Thurza viesť novo vzniknutú farnosť. Predtým v roku 1606 pôsobil v Súlove, do Turzovky prišiel z Čičmian. Ako píše v liste Thurzovi vzletným dobovým štýlom: „*preto ja nehodný služobník Cirkvi, skrze Boha k tomu ustanovený, nielen na jedno miesto, pravda kdekolvek skrz isté verejné blaho povolany k pomoci Duchu Svätému pre mieru mého ľudu, božskú reč ľuďom vykladat a učít. Preto mňa, ktorého Vaša najosvietenejšia urodzenosť ordinovala a disponovala Bohu k riadeniu cirkvi tak zvanej Turzovky, tento učiteľský úrad v spomínaných obciach láskavo prijímam.*“ Ako sa neskôr zmienime, Uhlíkovo nadšenie, konfrontované s miestnou realitou, pomerne rýchlo vyprchalo. Nič to však nemení na skutočnosti, že **príchodom evanjelického kňaza Michala Uhlíara bola vytvorená samostatná farnosť**. Išlo o skutočne výnimočne rýchly proces, keď si uvedomíme, že ešte v roku 1598 vznikla len obec a o necelých 20 rokov bola vytvorená aj farnosť a postavený kostol (napr. v Čadci bola farnosť zriadená až po viac ako 80 rokoch od vzniku obce).

Mgr. DRAHOMÍR VELIČKA, PhD.

BLAHOŽELÁME

V januári 2015 oslávia polookružle životné jubileá členovia nášho Spolku

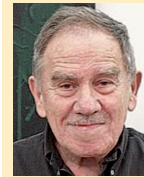
ALEXANDER JEŽÍK, Turzovka

MUDR. JÁN KOŽÁK, Čadca

Želáme im všetko najlepšie, hlavne pevné zdravie a v ďalších rokoch života veľa šťastia, úspechov a rodinnej pohody.

Životné jubileum čestného občana Turzovky

MIROSLAV CIPÁR, maliar, grafik., sochár, dizajnér, ilustrátor

Narodil sa vo Vysokej nad Kysucou 8. 1. 1935. Študoval na Pedagogickej fakulte slovenský jazyk a výtvarnú výchovu a na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave grafiku a monumentálnu maľbu. Je všestranný výtvarník činný spoločensky a publicisticky, zakladajúci člen Verejnosti proti násilíu. V r. 1971 a 1972 pôsobil ako expert Children's Book Trust v New Delhi. Člen mnohých domácich a medzinárodných porôt (IBA, Lipsko, Biennale Brno, Andersenova cena, Biennale ilustrácií Bratislava, Shankar's Art Competition, atd). Samostatne vystavoval v zahraničí v Prahe, Havane, Paríži, Osake, Kobe, Tokiu, Berlíne, Kolíne nad Rýnom, Washington, Dayton, New Delhi, Londýne, atd. Zakladajúci člen Klubu grafikov v Bratislave. Získal viaceré domáce a zahraničné ceny a vyznamenania. Vydavateľské ceny, Mladé letá, Smena, zlatú (1989) a bronzové medaily IBA Lipsko (1970, 1977, 1989), Cenu ministerstva kultúry za Najkrajšiu knihu roka (1975, 1979, 1994, 2002), Cenu Ludovíta Fullu (1979) Premio Grafico, Bologna (1978), Európsku cenu Univerzity v Padove (1979), zlaté medaily Biennale ilustrácií v Bratislave (1973, 1977), Aigla d' Nice, Festival najkrajších kníh sveta (1972), Cenu primátora Bratislavy (2001). Je nositeľom štátneho vyznamenania Rad Ludovíta Štúra I. triedy (2001). Je autorom bronzového súsošia „Drotár a džarek“ umiestneného v centre Turzovky od roku 1998, odkedy je aj Čestným občanom nášho mesta. Pri-pájame sa k radu gratulantov z celého sveta, ďakujeme za pomoc a spoluprácu a želáme pevné zdravie a ešte veľa tvorivých síl do ďalších rokov života.

POTEŠILO NÁS

- že na adresu Spolku bol doručený list bývalého primátora mesta Miroslava Rejdu - **poďakovanie za spoluprácu**, trvajúcu 16 rokov jeho pôsobenia v tejto funkcii. Obsah listu je uverejnený na našich webových stránkach.

- že v stredu 17. decembra 2014 sa v Turzovke konalo tradičné stretnutie pracovníkov nášho partnera a sponzora, spoločnosti I - TRAN, s.r.o., ktorí v tomto roku oslávi životné a pracovné jubileum. Za účasti gen. riaditeľa spoločnosti **Ing. Ivana Tránčika**, zástupkyne primátora mesta **MUDr. Viery Belkovej** a ďalších hostí bol zhodnotený úspešný pracovný rok, v ktorom spoločnosť dosiahla mnohých výrazných úspechov. S pozdravom príhovorom vystúpil aj **prezident nášho Spolku Ivan Gajdičiar st.**, ktorý o.i. odovzdal 26 jubilantom knižný dar Spolku a pripojil sa k radu gratulantov.

- že v dňoch 19. a 20.12. 2014 sa v Turzovke konali **tradičné Vianočné trhy**. Samospráva mesta ich narychlo zorganizovala v novom, náhradnom termíne, keďže ten pôvodný bol odvolaný. V priebehu niekoľkých dní dokázala nová samospráva zorganizovať podujatie, ktoré predĺžilo všetky očakávania. Zaregistrovali sme doteraz najvyšší počet predajných stánkov, najširší sortiment občerstvenia a aj najvyšší počet účastníkov. Vydaril sa aj kultúrny program, konaný na pódiu v centre mesta po obidva dni. Hoci vychádzal predovšetkým „z vlastných zdrojov“ nechýbala mu pestrosť a originalita a bol sprevádzaný srdečným pleskom účastníkov trhov po celú dobu ich

trvania. Svojej úlohy v programe sa zhostil dobre aj náš Spolok, ktorý do neho prispel moderovaním a účinkovaním FS Gerňatovcov.

- že na ustanovujúcom zasedaní Mestského zastupiteľstva v Turzovke 15.12.2014, kde bol uvedený do funkcie novozvolený **primátor mesta JUDr. Ľubomír Golis** a 13 nových poslancov, bola v zmysle tradície, založenej v roku 2006 aj **slávnosť odovzdávania richtárskej palice**, pripravená našim Spolkom. Novozvolený primátor pred historickou pečatou obce, vyššie na spolkevej vlajke, podpísal historickú prisahu **turzovských richtárov z roku 1824**. Prezident Spolku Ivan Gajdičiar st. podakoval richtárovi, ktorému skončilo funkčné obdobie a odovzdal richtársku palicu novému richtárovi. Túto udalosť oznamovali spolkoví trubáci.

- že k 1.1.2015 sme na našich webových stránkach zaevidovali už **49 000** originálnych IP adries návštevníkov z **99** krajín sveta. Najpočetnejšiu skupinu tvoria návštevníci zo Slovenska, na druhom mieste sú USA, na treťom ČR...

POLNOČNÁ SV. OMŠA ZA ÚČASTI NÁŠHO SPOLKU

Nielen zvony turzovského chrámu, ale aj pastierske trúbky oznamovali začiatok tradičnej **polnočnej svätej omše 24.12.2014**. Veriaci turzovskej farnosti zažili neopako-

vateľný začiatok a priebeh bohoslužby, ku ktorej svojim dielom prispel aj náš Spolok. Správca turzovskej farnosti **Mons. Mgr. Jozef Hrtús** tento prínos ocenil svojím

uznaním a označil ho za dobrý začiatok rozvíjajúcej sa spolupráce s našim občianskym združením v roku osláv 400. výročia vzniku farnosti.

Aktuálne informácie o činnosti nášho Spolku nájdete na webových stránkach www.spolkopriatelovturzovky.sk

OZNÁMENIE

19. decembra 2014 zomrel v Poprade vo veku 65 rokov člen Spolku, turzovský rodák **MUDr. JOZEF MOZOLÍK**

Celej jeho rodine vyjadrujeme týmto úprimnú sústrasť. Bol našim členom od roku 2002 a hoci sa na jeho činnosti nepodieľal priamo, bol jeho vzácnym členom, sympatizantom a významným podporovateľom. **ČEŠT JEHO PAMIAŤKE.**